

MANJINSKI PROBLEMI

ISELJENJE NIJEMACA IZ ITALIJE

MUSSOLINI JE PRIMIO PRETSJEDNIKA EVAKUACIONOG ODBORA — HIMMLER U BOZENU — U NIJEMAČKU JE STIGLA PRVA GRUPA NIJEMACA IZ JUŽNOG TIROLA — URED ZA ISELJEVANJE U JUŽNOM TIROLU — BFESEDILO POGODBE O ISELJITVI NEMCEV.

Rim. — Mussolini je primio predsjednika odbora za preseljenje Nijemaca iz Južnog Tirola, koji mu je podnio izvještaj. Talijanski uredi, koji su ustanovljeni u vezi sa ovim preseljenjem počeli će rad 1. siječnja 1940. te će imati glavnom rezultirati pitanje nastopa onih Nijemaca, koji budu iselili u Njemačku.

BESEDILO POGODBE O ISELJITVI NEMCEV IZ ITALIJE

Po poročilih iz Rima, je bil dne 21. decembra 1939 tam potpisana med Nemčijo in Italijo dogovor glede izselitve tujerodcev iz Bencenske pokrajine ter iz mešanih predelov Videmske, Tridentenske in Bellunske pokrajine. Dogovor se glasi: »Po dogovoru, sklenjenih med vladno rajho in fašistično vlado, je do 31. decembra, ob 24. uri, tujerodcem iz Bencenske pokrajine ter iz določenih predelov Videmske, Tridentenske in Bellunske pokrajine, o katerih je govora v pogodbah, dovoljeno, da smejo svobodno in prostovoljno: ali opitrali za nemško državljanstvo radi povezanosti s prvotno domovino, in se preselili v Relehi, ali ostati še nadalje italijanski državljani ter ostati v omenjenih pokrajinah z vsemi pravicami in dolžnostmi, kvirajočimi iz takšnega njihovega položaja.

Vsak tujerodec nemškega ali ženskega spola sme nujvarno zahtevati, da mu občinski uradi ali pa nemški uradi izdajo belo glasovnice (opelja za Italijo), odnosno glasovnice oranžne barve (opelja za Nemčijo).

Glasovnice se smejo zahtevati, odnosno se morajo izdati brez vsakih formalnosti o čemer se italijanski in nemški uradi prejeli naredbi v tem smislu. — Dogovor je podpisan za italijansko vlado po državnem podtaku Bufariniju in po Reichsfürerju Himmlerju za nemško vlado.

URAD ZA ISELJEVANJE V JUŽNEM TIROLU

Italijanski uradil list »Gazzetta municipale« je 26. decembra objavila, da je dekret od 13. decembra 1939, ki predpisuje odredbe glede ustanovitve posebnih organov, ki naj urede vprašanje izzube italijanskega državljanstva s strani oseb, ki so nemškega porekla in nemškega jezika ter bivajo v Južnem Tirolu in v Kanaski dolini.

Pri notranjem ministarstvu se ustanovi Urad za Južni Tirol z nalogo, da uredi vse, kar je potrebno za izvršitev zakona o izseljevanju Nemcev. Na čelu tega urada stoji uradnik v činu prefekta.

V Bozenu se ustanovi ekonomska in finančna delegacija za likvidacijo neuških državljanov, ki se vrnejo v Rajh in za nemške rojake, ki se bodo izselili v Nemčijo. V njej so zastopane pristojne državne uprave. Z dekretom načelnika vlade in notranjega ministra sta imenovana predsednik in podpredsednik te delegacije. Komisar za izseljevanje in za notranjo kolonizacijo. Državna ustanova za Tri Benecije, ki je pred kratkim nastala iz prejšnje ustanove za kmetijsko preroidne Trch Benecij, in vsi drugi uradi in vse druge ustanove, ki vršijo posle, katere so v zvezi z nalogami, poverjenimi omenjeni delegaciji, morajo se ravnati v skladu njenih navodil.

G. HIMLER U BOLZANO

Bolzano. — Stefani javlja: Ovamo je sticao Himmler gdje je nadežnim vlastina duza potrebne upute, kako bi se osiguralo brzo iseljevanje Nijemaca iz Gorlie Adige naseljevanje Talijana, shodno talijansko-nemackom sporazumu.

Rim. — Izvršenie talijansko-njemackog sporazuma o preseljenju njemackih podanika i Nijemaca iz Južnog Tirola u Reich provodi se u skladu sa dopunskim protokolom koji su učeer potpisali Bufarini i predstavnik njemacke vlade dr. Himmler. Nijemci iz Južnog Tirola pozvani su da do 31. decembra plebiscitarno se opredijele da dale ostanu talijanski državljani, ili da otniraju za Reich, pa da se u tom slučaju presele u Njemačku. Oni Nijemci koji se opredijele za Italiju predati će bilele glasovnice općinskim uredima, dok oni koji otniraju za Njemačku, predati će narandžaste glasovnice njemackim odborima za izvršenie općije koji su organizirani u cijeloi bozenskoj pokrajini i u oim zonama udnske i trentinske pokrajine, u kojima žive Nijemci.

U Njemačku je stigla prva grupa Nijemaca iz južnoga Tirola

Stigla je i prva grupa Nijemaca iz Volinle Gallie. — Plan za naseljevanje Nijemaca u Polssku. — Završeno iseljevanje iz Batičkih država.

Kako »Neue Zürcher Zeitung« javljaju iz Berlina prva grupa Nijemaca iz Južnog Tirola stigla je danas u Innsbruck, gdje ih je dočekao Gauleiter Hofer. »Schlesische Zeitung« donosi detaljni izvještaj o iseljevanju Nijemaca iz Južnog Tirola, pa konstataira da Sieveralf Tirol neće moći primiti sve iseljenike, već će se veliki dio morati otvoreni i bozati buduće pokrajine velikog Reicha iz ovaog se dak zaključiti, da je plan za naseljevanje Nijemaca u Polssku već prilicno napredovao i uzet konkretne forme.

Prema vijestima iz Krakova, danas je tamo stiglo 1200 Nijemaca iz Volinje i Gallie. Oni će biti otpremljeni u Lodz, gdje će biti smješteni u jedan logor, dok ne padne odluka o njihovoj daljnjem sudbini.

U Gdmu je kroz mjesec listopad iseljeno 40 hiljada Nijemaca iz baltičkih država. Posljednji brod je stigao iz Revela sa 270 Nijemaca iz Estonije. Ukupni broj Nijemaca iz Estonije iznosi 13.300 osoba. U Letoniji je ostalo još 12.000 Nijemaca, koji su izjavili, da se žele asimilirati. Ostali su se iselili.

Dr. Maček o narodnim manjinama

»Magyar Nemzet« objavljuje na cijeloj stranici članak, koji sadrži izjave dra. Vladka Mačeka.

On je među ostalim prema pisanju ovog lista izjavio, da manjinski politički, koja se do sada vodila, ne smatra pravim, i daom Hrvati nastoje da izmijene stavove, Dr. Maček je izrazio nadu, da će doskora biti ravnopravni svi građani države, pa i pripadnici manjina. Pameina manjinska politika leže u Gavanju škola manjina, da djeca uestu na svom materinim jeziku. Nema smisla da u manjinskim školama uopće uče jezik vladajućee naroda, već njega treba da uče samo oni manjinski dječci, koji namjeravaju stajati u sredini škole na sveučilište. Ni u ovom slučaju nastava državne jezika ne treba da bude u korist nacionalne većine, već u korist manjinskih učenika da bi postojela i životna moć da se odrieme svakog zvanja i položaja, kao članovi državotvorne naroda. Dr. Maček je dalje rekao da Madžari koji žive u Banovini Hrvatskoj, mogu osnivati posebnu stranku kao i svaka grupa, koja može sklopiti sto politika na svoji posebnu listu. Dr. Maček izražava stajalište da su između Jugoslavije i Madžarske potrebne najlicnije privredne političke i kulturne veze.

IZJAVA BANA DRA SUBAŠIĆA

Budimpeštanski »8-oral Ujsag« objavljuje je jednu izjavu bana Hrvatske dra Subašića, koji je rekao, da Madžari mogu u Hrvatskoj voditi potpuno slobodan i nezavisan kulturni život. Na kraju svoje izjave ban dr. Subašić veli da Jugoslavija želi sa svima svojim susjedima živjeti u iskrenom prijateljstvu, a naročito sa Madžarskom.

POLITIČNA OPREDELITEV NEMCEV U JUGOSLAVIJI

Po odobritvi vodstva Hrvatske seljačke stranke su ustanovili v Zemunu fašistički pristaje HSS. Nova organizacija si je načela nalogo prikriti se akcijom organizacije Nemcev v vrstah HSS. Kao što je poznato su bili dosleji Nemci v Jugoslaviji z malimi izjemami skoraj vsi protivci JRJ in so pri decembrskih volitvah kompaktno glasovali za listu dr. Stojadinovića.

PROSVJETNE PRILIKE HRVATA U MADŽARSKOJ.

Hrvati Bunjevci i Gari (u Madžarskoj) na madžarskoj granici prema Bačkoj priredili su uspješno predstavu pucok kazališnog komada u tri čina »Ođicia Zerk«, što eca je napisao tamošnji bunjevački nacionalni radnik Antun Karanjić. Tema ovog komada je iz bunjevačkog narodnog života u Madžarskoj. Ovo je već sedma predstava što im priređuje bunjevačka dilektantska omladina u Gari. Predstavi su prisustvovali ne samo Hrvati iz Gare, nego i iz ostalih bunjevačkih mjesta u baskom trokutu. Poslije predstave djevojke i momci uz pratnju tamburaškog orkestra pjevali su bunjevačke narodne pjesme. Pošto Bunjevci Hrvati u Madžarskoj žive u vrlo teškim prosvjetnim prilikama, jer nemaju škola, ni kulturnih ustanova, to su im još jedne ove priredbe bunjevačke omladine u Gari sva nada za održanje narodne svijesti.

NAŠ ŽIVELJ V KOROTANU.

Iz Celovca. V sredo, 27. decembra, so imeli v Celovcu v centrali Slovenske prosvetne zveze enodnevni tečaj za pevovodje, prihodni dan na bi tečaj za voditelje prosvetnega dela s predavanji in razgovori o delovanju slovenskih prosvetnih organizacij v letošnjem letu. sta dobro uspjela.

GRADIŠČANSKI HRVATI NEĆE SELITI IZ OSTMARKA

Kako čitamo u glasniku gradišćanskih Hrvata, bečkim »Hrvatskim novinama« među gradišćanskim su se Hrvatima pojavili agitatori, koji ističu da će se gradišćanski Hrvati morati da sele u Hrvatsku. Ta agitacija ima svrhu, da suzbije hrvatsku narodnu svijest, da zastraši Hrvate, kako se ne bi upisivali u Hrvatsko kulturno društvo itd. Medjuim u uvodniku »Hrvatskih novina« čitamo među ostalim izvadak iz govora okružnoga vođe iz puljanskoga okružja G. Kissa, koji je upoznao Hrvate s prilikama sadašnjeg vremena. G. Kiss je Hrvatima rastumacio znač si putor i cukor moramo na harte nositi, znač si pratez i soljine nek s dopušćom odnosno na harte smimo kupiti i znač nijise tako, kako bi si mi morali rado željiti. Dalje pišu: »U daljnjem govoru dotaknut se je i hrvatskoga pitanja i povidajke od odseljena Hrvatov u Jugoslaviju. Rekao je, da nekl zblud načelnika med Hrvati s takovim govorienim, da čedu Hrvate preseliti. Na tom nij ništarišine. Od preseljenja nij niti govora. »Mi smo srećni, da ste ovdje«, je rekao okružni peljač. Nadalje veli: »Ako vam još ki s takovom bedavosćom dojde, od ki si otkinite od najbližje ograde kolne i izgnajte ga iz sela van!« Na kraju ističu »Hrvatske novine«, da je Hrvatima u Gradišću zajapčen prosvjetni rad i prema tome svaki Hrvat smije biti članom Hrvatskog kulturnog društva.

FERDINAND V. UENKLIJ

8. decembra je umri na Dunaju generalni tajnik kongresa evropskih narodnih manjšin Ferdinand v. Uencklii. Bil je po rodu z Baltika, kjer je posvetil svoje pozornost vprašanju narodnih manjšin. Ustanovili in vodil je nemški manjšinski mesečnik »Nation und Staat«, leta 1936 pa prevzel generalno tajništvo manjšinskega kongresa.

Prvo hrvatsko krštenje

U Hrvatskoj erkvi u Beču, kako čitamo u organu gradišćanskih Hrvata »Hrvatski novinar« (16. XII. 1939. Beč, uredjuje Mate Feršič) obavljeno je u hrvatskoj erkvi u Beču prvo krštenje. Obred je obavio hrvatski svećenik vlf. G. dr. Laszlo. Nova Hrvatica zove se Milica, a kćerka je uglednoga gradišćanskoga domooca Ivana Tomšića. Svečanom je činu prisustvovalo mnogo ljudi. »Ovo je bil prvi hrvatski krst u ovoj erkvi« — pišu »Hrvatske novine« — pri kom je bilo osobitno i nam se vsmu zvanjaredno dopadalo, da je sve bilo po hrvatsku.

VAJANSKO POLITIČKI PREGLED

PRAVO POSTOJANJA MALIH NARODA

»National Zeitung« (Basel) piše: »Od 1938. godine ni jedan vajansko-politički događaj nije toliko zanimao čitav švicarski narod, kao ruski napadaji na malu finsku državu. To je za to što osjećamo da se radi o pravu postojanja malih država, jednom od bitnih pitanja u ovome ratu. Ako malo države koje su do sad ostale nedirnuti uzmožnu sačuvati svoju egzistenciju za vrijeme rata moći će se govoriti o jednoj od najvažnijih pobjeda prava nad silom. Zato neutralci moraju potpuno iskreno izložiti svoje uvjerenje, i zato moramo najostrije osuđiti svaki napadaj kao što je napadaj Sovjetske Rusije protiv Finske. Iz krvalnih nepriljeljstava sadašnjeg momenta treba da nastane ledan novi pravni statut i naša je mislja da tome doprinesemo koliko možemo. Sutili o toj stvari bilo bi isto što i izdati ono što smo nazivali »mislim Švicarske.«

JUGOSLAVIJA IN MADŽARSKA

Italijanski listi javljaju, da se pada v januaru namestiti ministarskega predsjednika dr. Vladka Maček v madžarsko prestolno. Napovedani poset se tola-mačel kot nov prispevek iz jugoslovansko-madžarskem prijateljstvu. Dr. Mačkov poset je značilen za to, ker obilješe Budimpešto po letih vodilen jugoslovanski državnik.

SMRT LIVIJA BORGHESE

V Atenah je umri Italijanski poslanik princ Livio Borghese, ki je vsako leto preživel svoje počitnice v Logavosi kod Vrbskem jezeru v svoji vili »Cap Worth«. To vilo mu je podarila koroška deželna vlada za zasluge, ki si jih je pridobil za časa koroškega plebiscita kot predsjednik Italijanske delegacije v mednarodni plebiscitni komisiji.

HUMOR

IZ DANASNHJ DNI...

Mož (ki priđe domov od dela ves truden in lačen): Zena, tvoja kava pa danes nima pravega duha in okusa, nekam čudna je. Komaj sem čakal, da pridem domov in se okrenem ti na mi skušaj tako soditi! Zena: Za božjo voljo, kaj kava ni dobra? Saj danes bi morala biti vendar slajša, ko sen kajnuju primelaš nekaj zr prave kave... Mož (ve presenečen): A... a... od tod ta okus! Olej, bil sem ga že pozabljil...

Dr. FRANKO KLARIĆ

U petak 29. prosinca 1939. umro je na Sušaku nenadnom smrću sudac okružnog suda Dr. Franko Klarić.

Dr. Franko Klarić rođen je 20. travnja 1889 u Buzetu u Istri i sin je seljačkih roditelja. Njegov otac bio je nakon što je prošle teških i žestokih borba huzetska općina došla u naše ruke, drugo godina načelnik u Buzetu. Nakon svršene pučke škole Dr. Franko Klarić položio je gimnaziju u Pazinu, a kasnije u Sušaku, gdje je 1905 maturirao. Nakon toga upisuje se na višu trgovačku školu u Trstu, s koje prelazi u Zagreb na pravo. 1913 promoviran je u Zagrebu na doktora prava. Iza toga službuje kod suda u Rovinju i Puli, no početkom rata mora u vojsku, jer je bio nepoćudan austrijskim vlastima i bi poslan na frontu kao običan vojnik, gdje je ostao dugo vremena. Na svršetku rata bio je nekoliko vrijeme u Buzetu, ali je uskoro morao popt mnogih drugih i on u Jugoslaviju. Izjava je služio kao sudbeni pristav u Zagrebu, zatim kao zamjenik državnog tužega u Osijeku, na po raznim mjestima Vojvodine i Južne Srbije. Bio je u Kavadaru i Vranju, gdje je bio kupio i malo imanje, te se je zaniosio mislju kolonizacije naših emigranata u ovom kraju.

Kad je prije 10 godina pokrenuta »Istra« on ju je među prvima pozdravio, pa nas je izveštio o g. stavu naših kolonista dođe, da na koncu i sam prizna, da bi se naš svijet dolje teško snasao. Inače je bio uvijek aktivan, borben i nikad nije izgubio vjeru. Iz Vranja plemićen je u Vrsac, a odule, kad je na Sušaku osnovan okružni sud, polazi kao državni tužica na Sušaku i tamo ostaje do svoje smrti.

Pokojni Dr. Franko Klarić bio je čovjek rječitih vrlina, pun osjećaja i ljubavi za sve dobro i plemenito. Među drugovima bio je naročito omiljen, a u pravničkim krugovima veoma cijenjen kao rječitko sposoban pravnik.

Svagdje gdje je god službovao ostavio je za sobom najlicnije uspomene.

U sušackom građanstvu imao je velik broj prijatelja i znanaca, još iz dječjih vremena, a kasnije, za vrijeme službovanja u Sušaku, stekao je velik ugled i opće poštivanje svojim lijepim osebinama. Odlučan kao državni činovnik na istaknutom položaju znao je uvijek spojiti korektnost državnog službenika sa karakternošću i ponosom građanina i u najtežim prilikama, po čemu je i bio uvjeren u svim redovima sušackog građanstva i izvan užeg kruga svojih prijatelja i znanaca.

Ostavlja u Sušaku suprugu i kćerku te brata, a u Buzetu u Istri devedesetogodišnjeg starca oca i braću.

Sahranjen je u nedjelju u 3 sata poslije podne na gradskom groblju na Trstau. Neka je pok. dru Franku Klariću laka zemlja i tražan spomen među nama, a ožalošćenoi porodici naše iskreno saučeeće.

GOMIŠKA ANTONA,

nekadašnja uglednoga posetnika in starostio soklanski mizarjevo so pokopali dne 2. t. m. v Ljubljani.

Pokojni se iz svoje mladosti pa do izbraha vojne udejelovao pred vratini Gorice, v Solkanu v narodnih bojih in v društvenim življenju. Bil je tudi dolgoletni soklanski občinski odbornik. Ko begunec je preživio dobo vojne v Trebnjuju na Dolenskem. Po vojni si je v Solkanu zopet vzpostavil svoj porušeni dom. Zadnja leta je prežitel v miru pri svojih v Ljubljani, kjer je v zgodnjem jutru noveletnoga dne preminil v 83. letu starosti. Značajnemu možu in neumornomu delavcu blag spomin.

NAJSTAREJSA ZENKA V NEMČIJI UMRLA

V okolici Celovca je umrla te dni Barbara Blažunova, ki so je še nedavno slavili kot najstarejšo prebivalicu Nemčije. Ućakala je 110 let. Pred dnevi so ji izročili čestitko nemškega državnoga poglavarja in častno darilo. Dva tedna potom, ko je darilo prejela, se je preselila na drugi svet.

V KRKO JE PADEL.

Brežice, decembra 1939. — Dne 10. t. m. je končal tragične smrti v Čatežu ob Savi gozdar v pokoiu Slavko Dražeeč, star 46 let. Po rodu je bil z Livka pri Kobariđu. Gimnaziju je pohaajal v Gorici. Vrsto let je služboval v St. Juriju ob Tabornu. V tečajnem gozdarskem poklicu si je nakopal nauđu in stopil v pokoi ter se preselil v Čatež, kjer ga je doletela smrt. Ko se je vraćao od nedeljskega izleta domov, pa je prišla nauđu. Naslonil se je na ograjo ob Krki, pri tem pa je zgrubl ravnotežje in padel v reko, kjer je utonil. Zalnoči soprogi in ostalim sorodnikom naše sožalje!

NOVA VOJNA LADJA

Trst, decembra 1939. — Letos je bila v tržaški ladjelnici Sveti Marko dograjena velika križarka »Vittorio Veneto« za Italijansko vojno mornarico. 9. decembra so napravili z njo v tržaškem zalivu poskusno vožnju, ki je bila zelo dobro uspjela. Ob tej prilici je uprava ladjelnice pogostila goste in delavstvo, ki je bilo zaposleno pri gradnji ladje. Nova križarka ima 35.000 ton nosilnosti, 8 m gaza ter je dolga 287 m.

MANJINSKI PROBLEMI

ISELJENJE NIJEMACA IZ ITALIJE

MUSSOLINI JE PRIMO PRETSJEDNIKA EVAKUACIONOG ODBORA - HIMMLER U BOZENU - U NIJEMACKU JE STIGLA PRVA GRUPA NIJEMACA IZ JUZNOG TIROLA - URED ZA ISELJEVANJE U JUZNEM TIROLU - BESEDILO POGODBE O ISELJENJU NEMCEVA.

Rim. - Mussolini je primio predsjednika odbora za preseljenje Nijemaca iz Južnog Tirola, koji mu je podnio izvještaje, Talijanski uredi, koji su ustanovljeni u vezi sa ovom preseljenom početi će rad 1. siječnja 1940. te će imati uzaloznu regulirati pitanje naselja onih Nijemaca, koji budu iselili u Nijemacku.

BESEDILO POGODBE O ISELJENJU NEMCEVA IZ ITALIJE

Po poročilih iz Rima, je bil den 21. decembra 1939 tam potpisan med Nemčijo in Italijo dogovor glede iseljstva (tuzjercev iz Boscenske pokrajine ter iz mešanih predelov Videmske, Tridentiske in Bellunske pokrajine. Dogovor se glasi:

»Po dogovoru, sklenjenih med vlado rajha in fašistično vlado, je do 31. decembra, ob 24. uri, tuzjercev iz Boscenske pokrajine ter iz dolocenih predelov Videmske, Tridentiske in Bellunske pokrajine, o katerih je govora v pogodbah, dovoljeno, da smajo svobodno im prestavljeno: ali optirati za nemško državljanstvo radi poveranosti za nemško domovino, in se preseliti v Reich, ali ostati še nadalje italijanski državljani ter ostati v omenjenih pokrajinah z vsemi pravicami in dolžnostmi, izvršajočimi iz taknega njihovega položaja.

Vsak tuzjerec moškega ali ženskega spola sme neovirano zahtevati, da mu občinski uradi ali pa nemški uradi izdajo belo glasovnico (opojka za Italijo), odnosno glasovnico oranžne barve (opojka za Nemčijo)

Glasovnice se smajo zahtevati, odnosno se morajo izdati brez vsakih formalnosti o čemer so italijanski in nemški uradi prejeli naredbi v tem smislu. - Dogovor je podpisan za italijansko vlado po državnem podtiskniku Bufariniju in po Reichsturerju Himmlerju za nemško vlado

URAD ZA ISELJEVANJE V JUZNEM TIROLU

Italijanski uradni list »Gazzetta ufficiale« je 26. decembra objavila kr. dekret od 17. decembra 1939, ki pravi odredbe glede ustanovitve posebnih uradov, ki naj urede vprašanje izsela italijanskega državljanstva s strani oseb, ki so nemškega porijekla in nemškega jezika ter bivalo v Južnem Tirolu in v Kanalski dolini.

Pri notranjem ministertvu se ustanovi Urad za Južni Tirol z nalogo, da uredi vse, kar je potrebno za izvršitev zakona o iseljavanju Nemcev. Na čelu teza urada stoji uradni v činju prefekta.

V Docnu se ustanovi ekonomska in finančna delegacija za likvidacijo nemških državljanov, ki se vrnejo v Raifu in za nemške rolake, ki se bodo iselili v Nemčijo. V njej so zastopane pristojne državne uprave. Z dekretom načelnika vlade in nunašnjega ministra sta imenovana predsednik in podpredsednik te delegacije. Komisar za iseljavanje in za notranjo kolonizacijo. Državna ustanova za Tri Benašije, ki je pred kratkim nastala iz prejšnje ustanove za kinesko prerolone Trch Benašije, in vsi drugi uradi in vse druge ustanove, ki vršijo posle, katere so v zvezi z nalozami, poverjenim omenjeni delegaciji, morajo se ravnati v skladu nienih navodil

G. HIMLER U BOLZANU

Bolzano. - Stefani javlja: Ovanu je sticao Himmler gdje je nadležnim vlastina duza potrebne upute, kako bi se osiguralo brzo iseljavanje Nijemaca iz Gornje Adice naseljavane Talijana, shodno talijansko-nijemackom sporazumu.

Rim. - Izvršene talijansko-nijemacko sporazuma o preseljenju njemackih podanika i Nijemaca iz Južnog Tirola u Reich provodi se u skladu sa dopunskim protokolom koji su ušer potpisali Benitoni i predstavnik njemacke vlade dr. Himmler. Nijemci iz Južnog Tirola pozvani su da do 31. decembra plebiscitarno se opredijele da dalje ostaju talijanski državljani, ili da ostanu za Reich, na da se u tom slučaju opredijele za Italiju predati će biele glasovnice onimskim uredima, dok oni koji ostanu za Nijemacku, predati će narandžaste glasovnice njemackim odborima za izvršenje opcije koji su organizirani u cijelot bovenskoj pokrajini i u oim zonama adijske i trentinske pokrajine, u kojima žive Nijemci.

U Nijemacku je stigla prva grupa Nijemaca iz južnoga Tirola

Stigla je i prva grupa Nijemaca iz Volontir Gallele. - Plan za naseljivane Nijemaca u Poljsku. - Završeno iseljavanje iz Baltskih država.

Kako »Neue Zürcher Zeitung« javljaju iz Berlna prva grupa Nijemaca iz Južnog Tirola stigla je danas u Innsbruck, gdje ih je dočekao Gauleiter Hoffler. »Schlesische Zeitung« donosi detaljni izvještaj o seljavanju Nijemaca iz Južnog Tirola, pa konstatira da Sieverni Tirol neće moći primiti sve iseljenike već će se veliki dio morati otvoreniti u bogate buduće pokrajine velikog Reicha iz ovoga se da zaključiti, da je plan za naseljivane Nijemaca u Poljsku već približno napredovao i uzet konkretno forme.

Prema vijestima iz Krakova, danas je tamo stiglo 1200 Nijemaca iz Volmnie i Gallele. Oni će biti otpremljeni u Lodz, gdje će biti smješteni u jedan logor, dok ne padne odluka o njihovoj daljnjoj sudbini.

U Gdaniu je kroz mjesec listopad iskraceno 40 hiljada Nijemaca iz Baltičkih država. Posljedni brod je stigao iz Revela sa 270 Nijemaca iz Estonije. Ukupni broj Nijemaca iz Estonije iznosi 13.500 osoba. U Letoniji je ostalo još 12.000 Nijemaca, koji su izjavili, da se žele asimilirati. Ostali su se iselili.

Dr. Maček o narodnim manjinama

»Magyar Nemzet« objavljuje na cijelot stranici članak, koji sadrži izjave dra. Vladka Maček'a

On je medju ostalim prema pisanju svoje list, izjavio, da manjinsku politiku, koja se od sada vodila, ne smatra pravdom Hrvati nastoje da izmjenie stanje u pogledu sistema i načina postupanja. Dr. Maček je izrazio nadu, da će doskora biti ravnopravni svi građani države, pa i pripadnici manjina Pamezna manjinska politika jeste u čavanju škola manjina, da djeća ne na svom materinim jeziku. Nema sumnja da u manjinskim školama uopće ne jezik vladajućeg naroda, već uloga treba da uče samo oni manjinski dječci, koji namjeravaju stupiti u srednju školu i na sveučilište. Ni u ovom slučaju nastava državne jezika ne treba da bude u korist nacionalne većine već u korist manjinskih učenika da bi postali u životu moćni da se ne rime svakog zvanja i položaja, kao članovi državotvorne naroda. Dr. Maček je dalje rekao da Mađžari koji žive u Banovini Hrvatskoj mogu osnivati posebnu stranku kao i svaka etnna, koja može sknuti svoje politika na svoju posebnu listu. Dr. Maček izražava stanovite da su između Jugoslavije i Mađžarske potrebne naitišnje nprivredne političke i kulturne veze

POLITIČNA OPREDELITEV NEMCEVA U JUGOSLAVIJI

Po odobritvi vodstva Hrvatske seljačke stranke so ustanovili u Zemunu tamošnji Nemci posebno organizaciju nemških pristavašev HSS. Nova organizacija si je nadeha nalogo pričeti s akcijom za organizacije Nemcev u vrstah HSS. Kako znano so bili doslej Nemci u Jugoslaviji s malimi izjemami skoraj vsi pristaši JRZ in so pri decembrskih volitvah kompaktno glasovali za listu dr. Stojadinovića.

PROSVJETNE PRLIKE HRVATA U MAĐŽARSKOJ.

Hrvati Bunjevci u Gari (u Mađžarskoj) na mađžarskoj granici prema Bačkoj priredili su uspješnu predstavu pučkog kazališnog komada u tri čina »Djeca Zorkas«, što je napisao tamošnji bunjevački nacionalni radnik Antun Karanjić. Tema ovog komada je iz bunjevačkog narodnog života u Mađžarskoj. Ovo je već sedma predstava što in oriredjuje bunjevački diletanatski omladina u Gari. Predstavi su prisustvovali ne samo Hrvati iz Gare, nego i iz ostalih bunjevačkih mjesta u bajsokom trokutu. Poslije predstave djevojke i momci uz pratnju tamburaškog orkestra pjevali su bunjevačke narodne pjesme. Pošto Bunjevci-Hrvati u Mađžarskoj žive u vrlo teškim prosvjetnim prilikama, jer nemaju škola, ni kulturnih ustanova, to su im još jednno veze priredbe bunjevačke omladine u Gari sva nada za održanje narodne svijesti.

NAŠ ŽIVELJ V KOROTANU.

Iz Celovca. V sredo, 27. decembra, so imeli v Celovcu v centrali Slovenske prosvetne zveze enodnevni tečaj za voditelje prihodnih dan na bil tečaj za voditelje prosvetneza dela s predavanji: In razgovori o delovanju slovenskih prosvetnih organizacij v letošnjem letu. Tečaj dobro uspeša.

GRADIŠČANSKI HRVATI NEĆE SELITI IZ OSTMARKA

Kako čitamo u glasniku gradišćanskih Hrvata, bečkim »Hrvatskim novinama«, medju gradišćanskim su se Hrvatima pojavili agitatori, koji isleđu da će se gradišćanski Hrvati morati da sele u Hrvatsku. Ta agitacija ima svrhu, da srušibe hrvatsku narodnu svijest, da zastraši Hrvate, kako se ne bi upisivali u Hrvatsko kulturno društvo itd. Medju tim u uvodniku »Hrvatskih novina« čitamo medju ostalim izvadnk iz govora okružnoga vodje iz puljanskoga okružja G. Kissa, koji je upoznao Hrvate s prilikama sadašnjeg vremena. G. Kiss je Hrvatima rastumacio »zač si putor i cukor moramo na harte nosit, zač si pratež i šoljine nek s dopušćom odnosno na harte smimo kupit i zač nij vse tako, kako bi si mi morebit rado željili«. Dalje pišu: »U daljnjem govoru dotaknuh se i je hrvatskoga pitanja i povidajke od odseljenja Hrvatov u Jugoslaviju. Rečaj je, da neki zbud načinja ju med Hrvatit s takovim govorom, da godu Hrvate preseliti. Na tom ni ništao istine. Od preseljenja nij ništao govora.« Mi smo srčini, da ste ovdje,« je rekao okružni pešak. Nadalje veli: »Ako vam još ki s takovom bedavošćom dojde, onda si otkinite od nrbližije ograde kolca i izgnajte ga iz sela van! Na kraju isleđu »Hrvatske novine«, da je Hrvatinu u Gradišću zajamčen prosvjetni rad i prema tome svaki Hrvat smije biti članom Hrvatskog kulturnog društva.

FERDINAND V. UEXKULL

8. decembra je umri na Dunaju generalni tajnik kongresa evropskih narodnih manjšina Ferdinand v. Uexküll. Bil je po rodu u Baltici, kjer je posvetil vso svojo pozornost vprašanju narodnih manjšina. Ustanovil in vodil ve nemški manjšinski mesečnik »Nation und Staat«, leta 1936 pa prevzel generalno tajništvo manjšinskega kongresa.

Prvo hrvatsko krštenje

U Hrvatskoj crkvi u Beču, kako čitamo u organu gradišćanskih Hrvata »Hrvatskim novinama« (16. XII, 1939. Beč, uredjuje Mate Feržin) obavljeno je u hrvatskoj crkvi u Beču prvo krštenje. Obred je obavio hrvatski svećenik v. g. dr. Laszlo. Nova Hrvatinca zove se Milica, a kćerka je ujednogodišnjeg gradišćanskoga domoroca Ivana Tomšića. Svečanom je činu prisustvovalo mnogo ljudi. »Ovo je bil prvi hrvatski krst u ovoj crkvi« - pišu »Hrvatske novine« - pri kom je bilo osobitno i nam se vsm zvanazaredno dopadalo, da je vse bilo po hrvatskue.

VANJSKO POLITICKI PREGLED

PRAVO POSTOJANJA MALIH NARODA

»National Zeitung« (Basel) piše: »Od 1938. godine in jedan vanjsko-politički događaj nije toliko zanimao čitav svjetski narod, kao ruski napadai na malu finsku državu To je za to što osjećamo, da se radi o pravu postojanja malih država, jednino od bitnih pitanja u ovome ratu. Ako malo državo koje su do sad ostalo nedirnute uzomogu sačuvati svolu egzistenciju za vrijeme rata moći će se povoriti o jednoj od najznačajnijih pobeda prava nad silom. Zato neutralci moraju potpuno iskreno izložiti svoje uvjerenie, i zato moraju najoštrije osuditi svaki napadaj kao što je napadaj Sovjetske Rusije protiv Finske, iz krvavih nepriljaljivosti sadašnjeg momenta treba da nastane jedan novi pravni statut, i naša je misla da tome doprinesemo koliko možemo. Štiti o to stvari bilo bi isto što - izdati ono što smo nazivali »mislimi Švicarske«.

JUGOSLAVIJA IN MAĐŽARSKA

Italijanski listi javljaju, da se pada v januarju namestnik ministarskega predsjednika dr. Vladko Maček v mađžarskoj prestolice. Napovedani poset se tomač kol nov prispevek k Jugoslovansko-mađžarskem prijateljstvu. Dr. Mačkov poset je značilen za to, ker obišće Budimpešto po letih vodilen Jugoslovanski državnik.

SMRT LIVIJA BORGHESE

V Atenah je umri Italijanski poslanik princ Livio Borghese, ki je vsako leto preživel svoje počitnice v Logaveti v Vrškem jezeru v svojih vili »Cap Wörthe«. To vilo mu je podarila koroška deželna vlada za zaslugi, ki si jih je pridobil za časa koroškega plebiscita kot predsednik italijanske delegacije v mednarodni plebiscitni komisiji.

HUMOR

IZ DANAŠNJIH DNI...

Mož (ki priđe domov od dela ves truden in lačen): Žena, tvoja kava pa danes nima pravega duha in okusa, nekam čudna je. Komaj sem čakal, da pridem domov in se okrenem: ti pa mi skuhaš tako godijo! Žena: Za božjo voljo, kaj kava ni dobra? Saj danes bi morala biti vendar slajša, ko sem knajpu primela nekaj zrn prave kave... Mož (ves presenečen): A... a... od tod ta okus! Glej, bil sem ga že pozabljil...

Dr. FRANKO KLARIĆ

U petak 29. prosinca 1939. umro je na Sušaku nenadnom smrću sudac okružnog suda Dr. Franko Klarić.

Dr. Franko Klarić rođen je 20. travnja 1889 u Buzetu u Istri i sin je seljačkih roditelja. Njegov otac bio je nakon što je počinje teških i žestokih borba bužetska općina došla u naše ruke, dugi godina učitelj u Buzetu. Nakon svršene pučke škole Dr. Franko Klarić položio je gimnazijski u Pazinu a kasnije u Sušaku, gdje je 1908 maturirao Nakon toga upisuje se na višu trgovačku školu u Trstu, s koje prelazi u Zagreb na prava. 1913 promoviran je u Zagrebu na doktora prava. Iza toga službuje kod suda u Rovinju i u Početkom rata mora u vojsku, ali u počinjanje austriskih vlastina i je poslan na frontu kao običan vojnik, gdje je ostao dugo vremena. Na svršetku rata bio je nekako vričene u Buzetu, ali je uskoro morao poput mnogih drugih i on u Jugoslaviju. Isprijava je služio kao sudbeni pristav u Zagrebu, zatim kao zamjenik državnog tužice u Osijeku, pa po raznim mjestima Vojvodine i Južne Srbije. Bio je u Kavadaru i Vraumu, gdje je bio kupio i malo imanje, te se je zauvio mislju kolonizacije naših emigranata u onom kraju.

Kad je prije 10 godina pokrenuta »Istra« on ju je medju prvima pozdravio, pa nas je izvješćivao o stanju naših kolonista dođe, da na koncu i sam prizna, da bi se naš svijet dolje teško snašao. Inače je bio uvijek aktivan, borben i nikad nije izgubio vjeru. Iz Vranja plemićten je u Vršac, a oduhne, kad je na Sušaku osnovan Okružni sud, pozvan kao državni tužica na Sušaku i tamo ostaje do svoje smrti.

Pokom Dr. Franko Klarić bio je čovjek rječkih vrlina, pun osjećaja i ljubavi za sve dobro i plemenito. Medju drugovima bio je narodo omiljen, a u pravničkim krugovima veoma cijenjen kao rjehtko sposoban pravnik.

Svogašće gdje je god službovao ostavio je za sobom najplešni uspomenu.

U sušačkom građanstvu imao je velik broj prijatelja i znanaaca i iz dišćkih vremena, a kasnije, za vrijeme službovanja u Sušaku, stekao je velik ugled i poštivanje svojim ličnim osobinama. Odlučio kao državni činovnik na istaknutom položaju znao je uvijek spojiti korektnost državnog službenika sa karakternošću i ponosom građanina i u najtežim prilikama, po čemu je i bio uvajavan u svim relovima sušačkog građanstva i izvan užeg kruga svojih prijatelja i znanaaca.

Ostavila u Sušaku suprugu i čerku te brata, a u Buzetu u Istri devedesetgodinjeg staraca oca i brata.

Sahraven je u nedjelju u 3 sata poslije podne na gradskom groblju na Trsatu. Neka je pok. dru Franku Klariću laka zemlja i trajan spomen medju nama, a ožalošćenoj porodici usko iskreno saučestće.

GOMIŠKA ANTONA.

nekdanjega ujednegoda posebnika in starostio solkanskih mizarjev so pokopali dne 2. t. m. v Ljubljani.

Pokojni se iz svoje mladosti pa do izbruta vojne udejavovao pred vratni Gorice, v Solkanu v narodnih bojih in v društvenem življenju. Bil je tudi dolgoletni solkanski občinski odbornik. Kot begunec je preživel dobo vojne v Trebinju na Dolenskem. Po vojni si je v Solkanu zopet vzpostavil svoj porušen dom. Zadnja leta je preživel v miru pri svojih v Ljubljani, kjer je v zgodnjem jutru noveletnega dne preminil v 83. letu starosti. Značajnemiu je bilo in neumornom delavcu blag spomin.

NAJSTAREJŠA ŽENSKA V NEMCIJI UMRI.

V okolici Celovca je umrija te dni Barbara Blažunova, ki so je še nedavno slavili kot najstarejšo prebivalko Nemčije. Učakala je 110 let. Pred dnevi so ji izročili čestitko nemškega državnega poglavarja in častno darilo. Dva tedna potem, ko je darilo prejela, se je preselila na drugi svet.

V KRKO JE PADEL.

Brežice, decembra 1939. - Dne 10. t. m. je končal tragične smrti v Catežu ob Savi gospodar v pokolu Slavko Drašček, star 46 let. Po rodu je bil z Livka pri Kobaruju. Gimnazijec je poljaja v Gorici. Vsto let je služboval v St. Juriju ob Taburnu. V tečajnem gozdarštem poklicu si je nakonal naduho in stopil v pokoj ter se preselil v Catež, kjer ga je doletela smrt. Ko se je vračal od nedeljске izleta domov, ga je prijelja naduha. Naslonil se je na okrajo ob Krki, pri tem pa je zubil ravnotežje in padel v reko, kjer je utonil. Žalostno soprozi in ostalim sorodnikom naše sožalje!

NOVA VOJNA LADJA

Trst, decembra 1939. - Letos je bila v tržaški ladjedelnici Sveti Marko dograjena velika križarka »Vittorio Veneto« za italijansko vojno mornarico. 9. decembra so napravili z njo v tržaškem zalivu poskusno vožnjo, ki je baje zelo dobro uspeša. Ob tej priliki je uprava ladjedelnice postigla raste in delavstvo, ki je bilo zastopeno pri gradnji ladje. Nova križarka ima 35.000 ton nosilnosti. 8 m gaza ter je dolga 287 m.

Vice Orljak 70-godišnjak

Na 1. januara 1940. proslavio je naš pionir iz predratne Istre, g. Vinko Šepić, učitelj, svoj 70. rođendan. Tko od naše starije generacije iz Istre ne pozna njega i njegov rad na narodnom i prosvjetnom polju? Sva ga je Istra poznavala, i danas mu može da bude zahvalan ne samo sav onaj seljački narod među kojim je on službovao, nego i mnogi naš inteligentni, kome je on bio prvim učiteljem.

Gosp. Vinko Šepić rodio se u Rukavcu 1. 1. 1870. god. Već 1888. svršio je, tada njemačku, učiteljsku školu u Koprnu. Njegovu prvo učiteljsko mjesto bilo mu je u malom gradiću Boljumu, gdje je radio šest godina. Ovdje je otišao u Juršće, kod Vodnjanca zatim u Klanju, a napokon je došao u Buzet, otkuda se god. 1929. kao jedinu od posljednjih predratnih učitelja preselio u Jugoslaviju.

Kad g. Šepić u narodu. On je počeo da radi u Istri u vrlo nepovoljnim prilikama, kada je u srednjoj i južnoj Istri vladalo još mrtvilo među našim narodom, odnosno kada još nismo imali dovoljno svoje inteligencije. Godine 1888. Boljun nije bio u našim rukama. Zupnik se nije brinuo ni za ono što bi bio morao, dočim se g. Šepić vrlo često sastajao sa svim ostalim susjednim svećenicima. Bar jednom prijatelja ili pomoćnika u Boljumu mogao si je ići da traži i stvara. Zalazio je u sela, među narod, okupljao stariju mladež, polazio s njome na crkvene svečanosti, na sajmove, s njome se zabavljao.

U Buretu našao se g. Šepić tek u pravom ambijentu. Da se je sagradio Narodni Dom i četiri učiteljske zgrade na buzetskom polju, njegova je to bila intelektualna, Saradnju je u Sokolu, Citanovici i Požuljini, ali se nije isticao, jer je tu već dovoljno radnih sila, koje su si podijelile svoje uloge, dočim je on imao i onako ovdje posla sa svojom pretorzrednom školom.

Pero »Vice Orljak«. Kao dobar rođoljub, pedagoški, govornik i šaljivčina pojavljivao se on često u »Našoj Slozi« i »Istarskoj Rijeci«, a pisao je i u »Pensleru Slavici« i »Omnibusu«. Godine 1909. osnovao je sa svojim drugovima učiteljski list »Narodnu Prosvjetu«, koju je u početku uredjivao paznički učitelj E. Jelusić, a koji je stalni dopisnik bio i naš Vice. Kako je bilo ukinuto učiteljsko društvo i njegovo glasila »Narodna Prosvjeta« na kraju svjetskoga rata, to pokrene on nekiju kod učiteljsva, koje se još nadalo da će moći izdržati na svom mjestu, — da se osnuje novo »Jugoslavensko učiteljsko društvo« sa sjedištem u Pazinu. To je bilo i ostvareno god. 1920. sa predlaganjem Šepićem kao predsjednikom.

Budi Ti, dragi Vice izrečena ovime najljepša hvala za Tvoj rad među našim narodom u Istri! Ti si sadio i oplemenjivao svoje voćke, koje su tek počele da dajuju krasan plod, ali uzdaj se u dobru volju, da će ga davati i nadalje još kroz više decenija. O tome smo svi uvjereni. Tobi su zahvalni svi Tvoji drugovi koji si vodio u učit. društvima i bodrio ih na ustrajan rad. Tebi su zahvalni napokon i oni Tvoji bivši učenicima, koji se nalaze danas na višim položajima, pa bilo to s one ili s ove strane voćke.

Na mnogaja ljeta uživao dobro zdravlje u svojim staračkim danima i u novoj velikoj domovini, kakvu smo pričekivali već pred 50 godina! Živio! — čit.

PODLISTAK

Moja zadnja »Dobra ruka«

Po Kastavštine zatrla se j' utinut za rator. Čuda starih navad, ke su se obilježavale ova ko večih godch. ale blagdanah.

Ma, hvala Bogu, još se ni posema se zatrla. Još je teh navad ke ljudi drže ako ne posemenga, ale malomanj kod i nekada.

Stara j' užanica, staveja lego selo, da se od Božića do Trih Kralj, deli »Dobra ruka«.

»Dobra ruka« se zove saki on dar, kega ki dobi, ale drugemu da, od božićnih blagdanah, se do Trih Kralj.

Nekada j' uževala sestra bratu, ale frajarija frajru za »dobru ruku« oplet zapnesnice i natikače.

Zapnesnice su noševali u zime za pestun, zato se tako i zovu. Namesto zapnesnice neki mlajji reću »pulsice«.

Zapnesnice su bile: sakidajne i bladanjske Sakidajne su bile opletene od domaće preji, a nosili su jih delatnici dan. Bladanjske — takove su mladići i dobili za »dobru ruku« — su bile opletene od kupovne, crjene, zelene, ale nare »vuni«. Mogle su bit i mešanah kolori.

Nosile su zapnesnice i ženske. Bile su kako i muške samo su bile nekako fineje pletene, a na krajev su bili mići merlič od jednake vuni.

Ljudi su deli da zapnesnice teple ruku za pestun, ale puls, pak kad je puls gorkak, da j' lepo gorka i pest i sa ruka. Zapnesnice su bile duge tako jenu kvartu,

Urednik: ERNEST RADETIĆ. — Odgovorni urednik: IVAN STARI, Zvonimirova ul. 48. III kat. — Istarska listina svako tjedno u petak. — Broj godinu: — Oglasi se računaju po cjeniku.

DELOVANJE DRUŠTVA „DANTE ALIGHIERI“

28. decembra je načelnik italijanske vlade Mussolini u Palaci Venezia spretil predsednika društva »Dante Alighieri«, člana korporativne zbornice Felicija Felicitonija ki mu je predložio poročilo o društvenom delovanju u posljednjem letu 1939. Iz toga poročila izlazi da ima »Dante Alighieri« 600 članova, podudorborov u odsjekov u kraljevini Italiji u kolonijah i u inozemstvu s 13.674 dosmrtnih i 41.500 rednim članu u kraljevini u kolonijah ter 27 tisoć članu u društvih u inozemstvu. Poleg tega je včlanjenih še 262.000 dijakov in štee drugova 625.425 pristaševy med šolsko mladinu.

Društvo je sporazumno z Osrednjim vodstvom za Italijane u inozemstvu znatno pojačalo svoje delovanje na vseh poljih u primeru s lanskim letom, 200 odborov inozemstvu je prav živahno širilo italijanstvo in je v ta namen predredilo preko tisoć kulturnih in umetniških manifestacij. Posebno skrb pa so posvečevali tečajem za italijanski jezik. Takih tečajev je bilo v pravkar preteklem letu 520, vpisalo se je v nje preko 20.000 udeležencev 18 odbo-

rov je letos prvič otvorilo tečaje za italijanski jezik in kulturo Nekateri tečajni so uvedli dodatne tečaje Pismeni in usni izpiti pri vseh odborih so pokazali veliko zanimanje inozemce za italijanski jezik in kulturo. Razdelili so preko 12.000 diplom in spričeval in več tisoć knjižnih daril. Poleg tega so na podlagi natečaja podelili 27 stipendij za študij v Italiji. Odbori u inozemstvu so tudi skrbeli za knjižnice ter so prav v teh knjižnicah ustvarili prava studijska središča in zbirališča za bibliografski material.

Osrednje vodstvo je leta 1939 poslalo preko 12.000 knjig knjižnicam u inozemstvu. Vodstvo je tudi preskrbelo, da so bili odbori u inozemstvu naročeni na važnejše italijanske revije in periodne publikacije. »Dante Alighieri« je bilo sploh povsod prisotno, kjer so zahtevali interesi Italije. Društveni predsednik je ob tej priliki poklonil načelniku italijanske vlade tudi spominsko knjigo od petdesetsterničnega društva in nekatero druge društvene publikacije.

Knjige Gorške Matice

Malu pred Božićem so izšle letošnje knjige Gorške Matice. Osem res lepih in skrbno izbranih knjig. Od teh je ena izšla že v roku leta, deveta napovedana knjiga Bekvova »Pesterna« — pa ni zagledala belega dne.

Na prvem mestu moramo omeniti vsakoletni kolektar tokrat že dvajsetletni v vrsti. Oprema je odlična, vsebina nad vse peštra in zanimiva. Citatelji bo našel v kolektarju kratak nekrolog pesnika Franja Zauria izpod peresa Fr. Bekva, Andri. Budala je napisal kratak spomin na češkega pisatelja Karla Čapka, hrvatskega pisatelja Avgusta Senoija in italijanskega pisatelja Alfrida Panzina. O Budali samem, ki je letos slavil petdesetletje, je izprizgovoril v kolektarju Ant. Peheljak.

Ko glavnu povest med redninih povesti — je izšla letos humoristična povest »Nervitativni«, s katero je njen avtor, Damir Fejč, slavil svoto šestdesetletnico. O avtoru je napisal Budal v uvodu toplo občutene besede.

A. Budal je sestavil preprosto knjigo »Osemnaest vekčih«, v kateri na kratko, toda dovoli predvidno karakterizuje 18 naših velikih pesnikov in pisateljev.

J. Trnovčec je tokrat napisal razpravo »Zarki in življenje«, kjer v prveju obliki kranjha o bolj in manj znanstvenu izsledkih o raznih zarkih.

Med redninih publikacijami je tudi skromna, toda zelo pomembna knjižica, ki ji je napisal uvodne bes. de A. Budal. Naslov je knjige »Dvajset let 1919—1939«. Seznajmo se iz knjige Gorške Matice. V njej naše štatali kronološki pregled vseh publikacij Gorške Matice (teh pa ni malo, 105 v dvajsetih letih), v njej pa je tudi seznam vseh knjig (37 po številu) književne družine »Mec«, ki se je posebej združila z Gorško Matico, in pregled vseh dosedaj izšlih zvezkov »Biblioteke za pouk in zabavo« (23 zvezki). Knjigo krasijo slike raznih pramorških pisateljev. Morda bi ta cenik marsikomu tudi tostran meje dal podbuda, da si nabavi publikacije Gorške Matice, kolikor so seveda še na razpolago. Kot izredni publikaciji proti doplačilu sta izšli knjigi: izvirna knjiška povest Franca Bekva »Sluda ura« in roman Karla Čapka »Hordubal« v prevodu, ki ga je preskrbel Fr. Fejč.

Za prihodnje leto napoveduje Gorška Matica teke knjige: Kolektar, še nedoločeno zvanu povest domačega pisatelja, Bekvova »Potpisne držice«, »Poljedelska fizika« od Murka Koširja, ki je lani napisal za Matico »Poljedelsko kemijo« in poljudno izdan »Pavilije«, ki jo je priredil Ferdo Plešič. Kot dodatni knjigi sta v načrtu povest Franca Bekva »Domačina« in prvotni nekaterih novel Iva Andrića. P. P.

VJENČANI I UMRLI U PULI

Pula — Vjenčanja: Marijan Susnjeg iz Vrsara i Zora Struja iz Vrsari kod Poreča — Rođandni Mirko iz Pule i Cukon Milka iz Pule — Božo Marini iz Pule i Kirac Zora iz Pule — Tončić Josip iz Krka i Kapuralin Ana iz Pule.

Umrti: Vasilije Marija iz Aleksandrova (Punat) — Cukon Jakov, invalid iz Vodjanjštine — Megorović Viktor iz Labina — Sluga Josip iz Sv. Ozvalda — Kujica Eugeniya iz Pazina — Maska Marija, penzionerka iz Pule — Sebela Marija, kućanica iz Pazina.

PRIZNANJE SPRICIVAL MEŠČANSKE SOLE U TRSTU.

Beograd, 28. dec. u »Službene Novine« objavljam odlok prosvetnega ministra

o priznanju mozemskih Sol za kvalifikaciju državnih in javnih nameštencev. Med drugimi se priznava kot enakovredna meščanska sola v Trstu za vse one, ki so jo dovršili do 31. oktobra 1925, pri čemer se smatra, da so dovršili kako meščansko solo v dravski banovini, ali banovini Hrvatski.

IZ UPRAVE

Jadranska straža, mesni odbor, Zem. Prepriata placena do 31. 12. 1939. Kosmina-Bertok Dušana, učiteljica, Ponika ob juž. železnici: Dolgufete nam za 1. 1939. 48 — Din.

POPRAVEKI I božićni števčiki »Istres« na str. 5 promolimo dospel napis »Sol-kanski most« pod sliko mosta čez Nadžto u Čedadu.

KUMIČEVA VEČER NA ZAGREBAČKOM RADIU

Zagreb — U četvrtak 11. siječnja, povodom 90. godišnjice jednoga od najvećih hrvatskih romanesopisa, Istarinca Eugena Kumičevića održat će Matice hrv. kazal. dobrovoljica prirebu niemu posvećenu. Izvest će odlomak iz jedne njegove drame. Režira: Antun Vranešević. Početak 8 sati večira.

NAŠI NA RADIU

Dne 9. siječnja o. g. daje beogradska Radio pod naslovom »Istarski dućeti« siljeđenice istarske Maticeveje kompozicije: A) Oj divovak jabuku rume!; Prislal mi je sivi sokol; A1, spravljal je divovak; Rodila lora; Sadili smo tikvici. — B) Oj zelena mala dumbrava; Vrbišće nad morem; Hitala Mare; Mila mi majčice; Ivo koi; Porodil se i Kr i j No; K. — Kod emisije sudjeluju: Aleksandar Kolacio, Susacanan član beogradske opere i Vjera Matetić, nastavnica pjevanja. Za zagrebačkom radio davanje su u prošlom mjesecu 2 Radetičeve aktivne 10: dne 21. prosinca aktivna »Vaska božićni dar«, a 30. prosinca »Tra kralja«. Glumili su članovi Zborna Matice hrvatskih kazališnih dobrovoljica.

KONCERT PRELOVČEVIH SKLADB

Ljubljana, — 15. decembra pr. i. je priredilo pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« u veliki hilarmonični dvorani koncert Zorko Prelovčevih skladb. Koncert je bil zamisljen kot spominška svečanost za pokojnu pevovodjicu in priznanju slovenskim skladateljem. Dvorana je bila popolnoma razprodana, kar dokazuje veliko priljubljenost pokojnika in njegovih skladb. Pred odrom je visela velika pokornikova slika, čez njo pa je visela lila rdečih tagelovov. Spored, ki je obsegal 18 točk so izvajali trije solisti, društveni ženski, mešani in moški zbor. Vse točke so bile odlično izvajane. Poleg že znanih pesni so bile sedaj privrkat izvajane: Vaska bridkosti, Pomlad in No, mojemu grobnu izred ostalbi bi omenili še Ave, Marijo in Osvi moji je delavec, ki jo je izborila pod ženski zbor. Manjak seveda ni tudi večno lepi Dubardob.

Koncert je bil umetniški užitek in pomembna spominška svečanost za velikim rojakom Pokaral je njegovo veliko vrnost in velik pomen v slovenski pevski u glasbeni umetnosti.

ČLANAK MIJE MIKROVICA

U »KUHIVU« Dr. Mijo Mikrovic, stručni učitelj profesor u Beogradu, poznati ekonomski pisar, napisao je u beogradskom časopisu »Arhive« veoma zanimljiv članak »Vraćenje okuća u Hrvatskoj«. Članak raspravlja o uredbi za zaštitu seljačkog posjeda, koja je nedavno donesena u banovini Hrvatskoj. U ovom je članaku oduška imanećne direkticije, našaok, Josip Moravčić, Novi direktor je u rodu iz Trsta. Stidiral je u Ljubljani na Dunaju, u inženjersko službu je stupio l. 1909 u Ljubljani. Med vojno in po zasjedbi je službovao u Postolmi. K imenovanju iskreno čestitamo. Z redom sv. Save V. razreda je bil odlikovan idraski »okak Tone Bratuz, knjižnovod in Set računovodstva direktije Sum u Skoplju, Cestiano!

Osebne vesti

Za imenovanje direktorja u Ljubljani je bil imenovan s kraljevim ukazom z dne 22. novembra 1939. dosedanih čet obdobja oduška imanećne direkticije, našaok, Josip Moravčić, Novi direktor je u rodu iz Trsta. Stidiral je u Ljubljani na Dunaju, u inženjersko službu je stupio l. 1909 u Ljubljani. Med vojno in po zasjedbi je službovao u Postolmi. K imenovanju iskreno čestitamo. Z redom sv. Save V. razreda je bil odlikovan idraski »okak Tone Bratuz, knjižnovod in Set računovodstva direktije Sum u Skoplju, Cestiano!

Onako lond košič posema zaprt, samo ima ko da bi jena vratica.

Još prej zori na Novo Leto paričaju ljudi na stol kosaricu ale rečeto aš konestrica bi bila premlia, z urehni, lešnjaiki, kostanjon, jabukami, suhemi sinokvami, suhemi čišpani, mendulami, rožič meč teh ka naranca, bumboni va hartice i već kako ki premore.

Još dano valje za sunec zlazon, pošću deca se na trapi po selohajati. Samo onu kuću minu va koj je: ni bol, ni smrt, ni ka druga nevolja.

Kad deca pridu va kuću užanca j' da reu: — Dobri van Božiči, dobri blagdani mir i zdravlje! Dajte nan dobru ruku!

Dece je ka ređu prvi put, mići su još. Onako na kraj sela jih ni ne poznajaj, pak jih pitajju: — Cigov si ti minji, čigova si ti minja. To si već velika da ti roki ne budu.

Kad se tako spoznajju gospodarica, ali ki drugi, deli dobru ruku. Većen da punu pregršć to onako dve pesti skupa, a mićen da po jenu pest. Oni ne bi mogli torbuju ponajat, da dobe sagde pregršć. Naranču dobi onako ki j' poslušneji, kod na priliku Vlade, ki hodi sen va butigu.

Nekada su deca užala reć kad su do-bila dobru ruku: Hvala, Bog van donamesti da bite nan i k letu dali va većoj oblišćine i miloste a va manjen grehe.

Kigod otrok nosil je onako na kitice od banola, ale od ružmarina jabuka i va njih zasjedali solidi, aš se trefi da deca i ki solad dobe. Nekada j' bilo štimanu ki j' se traćaju.

va jabuke imel zaplćen patakun, ale pak šestice

Deca su uževala po kućah dobru ruku pobirat tako do jene jedanaeste ure. Za polnen ni već bilo njenega videt s torbićeu po sele

Zvan se ni ni što. Ako se j' ko zmišlelo da bi šlo va drugo selo deca su ni zmerala.

Lakomčina ti si prez križanci. Ča nisi moreš gosti nabral va našen sele? Zato se j' malo ki posukolili, a po pravice ni bilo njenemu ni trebe, da bi šal po dobru ruku va drugo selo. Svojbinja, ka j' bila va drugen sele prnesla j' sama dobru ruku.

Otrok ki već ima jeno desetak let, a i mlajji, ako j' velikega zrasla, ne gre po dobru ruku. Kad takov otrok prvi put na Mlado leto ustane doma nekako tužan je. Onako mu j' ko da ni žal, da i on još deca.

Si va kuće, kako da su vilih pul dobre ruke zapostali, da već to ni prav otrok, kad ne gre z drugun dećun po dobru ruku.

Novo leto j' dan, kega sa mića deca komać dočekaju. To j' od nekada bil dan dečje radosti i veselja. To j' bil dan maloga naroda, dan — dečjega carstva.

Zato j' netakno sen žal otroka, ki se prvi put ferma da ne gre po dobru ruku. Takovemu otroku prnesu doma dobru ruku, susedi i svojbinja. Aš deca, ali ovako, ali onako moraju volj ča dobit za dobru ruku Nisu sa deca potrebna, lego užanca je, a deca su deca.

Kad san ja prviput dobru ruku po sele pobiral mogal san imet tako jeno četiri leta. Bil san onako droban, mići mrvšav, čuda sabelji i manji lego moji vrsnjaki. Delu su da j' to zato, aš da san bil divoak.

(Nastavik će se)

a to je tuliko, kuliko se rastegne palac i kazalac. Ruku su pokrivalo od one košice za pestun do pod lakat.

Natikače su vunene muške kalceci, ne onako kratke kod koplec malo prek visokeh postoli, lego viscke do kolena. Natikače su uževali mladići onako nauve ale nataknut na brageše, zato se tako i zovu.

Natikače već nijedan ne nosi. V zime baš nove koplec ale vunene kalceci. Lego najveć su počeli nosit one male kupovne kalcećinici, ke su, kako stari ljudi reću, tanke ko da bi jih pavuk opli.

A ni zapnesnici ni već traga ni truska. Sad nedeljani dan mladići rukavice nose. Nekada jih je morja kada god nadel, ki j' bil pul soldati frajtar ale kapurali. Ale se j' ponosali! Okol njega j' bil špot! Rugali su mu se ovako stariji: — Mo, ja znan da, ča se ov smrad držl, ča j' rukavica za kmetat?

Utinut pak Marčelj su bili rugljivi, lego su po pravice i dandanasi. Nijenega ni va sele kemu ne prisiju jakovnu krpicu i sakemu u dali nekakovo ime.

Već trejsetak let ne pletevaju za »dobru ruku« pul ni natikače, ni sestri ni frajarije. Hči, ka j' oženjena prnese matere za »dobru ruku« facol hlijeb božićnoga kruha s cizibun. Božićnoga kruha j' dvoje sorti: pres cizibi, ki se s hranuju j' i s cizibun ki j' za kafon.

Dala j' nekada i gospodarica device i hlapcu hlijeb, da nesu matere za »dobru ruku«.

Nekada, dokle su bila ognjišća i nad njemi sušila, bil je se do Mladega leta jutro na sušilih tunbak z urehni i lešnjaiki, ki su bili hranjeni za dobru ruku. Tunbak je od leševoh oprt splućen.

Nekada, dokle su bila ognjišća i nad njemi sušila, bil je se do Mladega leta jutro na sušilih tunbak z urehni i lešnjaiki, ki su bili hranjeni za dobru ruku. Tunbak je od leševoh oprt splućen.

Urednik: ERNEST RADETIĆ. — Odgovorni urednik: IVAN STARI, Zvonimirova ul. 48. III kat. — Istarska listina svako tjedno u petak. — Broj godinu: — Oglasi se računaju po cjeniku.